

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — IE ECONOMPOLITICA — FINANȚE

Director: **DIMITRIE ALEXANDRESCO**

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

Redactor-proprietar: **I. S. CODREANU**Licențiat în Drept și Științe de Stat
Avocat**ABONAMENTUL**

Pe an, în România, cu Tabla. . . 45 lei

6 luni . . . . . 20 "

3 luni . . . . . 10 "

Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

**Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitei**

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, **CALEA RAHOVEI**

Lângă Palatul Justiției

TELEFON № 16/98**S U M A R**

— Trib. Bacău: *Iosef Weinrauch cu Otto Guttentag* (Lipsa raportului juridic între părți nu este o excepțiune ci o apărare în fond. — Despre acțiunea directă și personală și despre acțiunea oblică. — Despre novațiune. — Despre efectele convențiilor între părțile contractante și între cei de al treilea), și cu o Notă de d-l C. St. Bossie.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI BACĂU

Audiența dela 31 Mai 1911

Președenția d-lui C. CLIMESCU, Președinte

Sentința No. 61

Excepțiuni. — Excepțiuni ce se propun în limine litis. — Lipsa raportului juridic dintre părți. — Dacă este o excepțiune sau o apărare de fond.

Acțiune directă și personală. — Creditori. — Dreptul lor de a exercita toate acțiunile debitorilor lor. — Condițiunile în care pot exercita ei asemenea acțiuni.

Novațiune. — Cazurile când are loc o novațiune. — Novațiune prin expromisiune și prin delegații. — Convenții. — Efectul lor între părțile contractante și între cei d'al treilea. — Excepțiuni. — (Art. 108-111 bis, art. 973, 974 c. civ., 1130 și 1132 c. civ.).

1. După art. 108 — 111 bis pr. civ., numai excepțiunile trebuiesc propuse în *limine litis* adică înainte de orice apărare asupra fondului, și ele nu se pot invoca în apel decât dacă au fost propuse la prima instanță, pe când apărările de fond, fînirurile de nevaloare și acele de neprimire se pot opune în orice stare a procesului, și pentru prima oară în apel.

Astfel, lipsa de existență a raportului juridic dintre părțile în proces, fiind o apărare de fond ea poate fi propusă în orice stare a procesului și pentru prima oară în apel.

2. După art. 974 cod. civ. creditorii pot în numele și locul debitorilor lor, să exercite toate drepturile și acțiunile lor, afară de acele cari sunt exclusiv personale, cu condițiune ca creditorii, să aibă un interes serios și legitim, creanța lor să fie exigibilă, debitorii să refuze sau să neglijeze de a-l exercita ei înșiși aceste drepturi și ca debitorii să fie puși în cauză.

Prin urmare, din momentul ce partea lucrează în numele său personal și reclamă un drept propriu al său, o asemenea acțiune nu este obligă, ci o acțiune directă și personală.

3. Novațiunea prin schimbarea debitorului are loc în două moduri: 1) prin expromisiune, adică când un terțiu în mod spontan, prezintându-se creditorului, se obligă către el în locul primului debitor, fără consimțământul acestuia și creditorul îl acceptă descărcând pe cel vechi, 2) prin delegație când vechiul debitor, în scop de a plăti pe creditorul său, invită pe acesta să accepte ca debitor o a treia persoană care consimte la aceasta.

Că, de aci rezultă că expromisiunea se îndeplinește prin concursul a două persoane, adică creditorul și noul debitor, iar delegația prin concursul a trei persoane adică,

vechilul debitor, noul debitor și creditorul, și că, la ambele feluri de novație prin schimbarea debitorului se cere nu numai ca un nou debitor să se oblighe către creditor în locul vechiului debitor ci și creditorul să-și exprime intenția de a descărca pe primul debitor; lu novațiunea ce are loc pe cale de expromisiune, voința creditorului de a nova, trebuie, conf. art. 1330 c. civ. să rezulte evident din act adică din termenii convențiilor sau din împrejurările cauzei, fie chiar și în mod tacit, pe când la novațiunea pe cale de delegație, declarația de novare din partea creditorului, trebuie să fie expresă conf. art. 1132 c. civ., caz în care delegațiunea ia denumirea de perfectă.

4. Art. 973 c. civ. dispune că convențiunea n'are efect decât între părțile contractante și nu pot nici să păgubească nici să profite celor d'al treilea, de unde rezultă că o convențiune este, pentru cei ce n'au luat parte la ea, res inter alios acta, afară de cazul prevăzut de art. 1121 c. fr. care prevede că stipulațiunea pentru altul este valabilă când ea este sub condițiunea unei stipulațiuni ce se face pentru sine însuși sau a unei donațiuni făcută altuia, putând a se stipula în același timp pentru sine și pentru altul, și fiind de ajuns să existe un interes personal pentru stipulant fie chiar moral.

S'au prezentat apelantul I. Weinrauch, prin procuratorul său d-l avocat Toma Goilav, care ș-a asociat și pe d-l avocat Ed. Racoviță, iar din partea intimatului Otto Guttentag, s'a prezentat procuratorul său E. Engelsman asistat de d-l avocat L. Sachelarie.

Tribunalul,

Asupra apelului introdus de Iosef Weinrauch contra cărței de judecată No. 521/910 a judecătoriei ocol. rural Târgul-Ocnă, prin care s'a respins ca nesustenută acțiunea numitului apelant, ce are de obiect obligarea intimatului Otto Guttentag la plata s'imei de trei mii lei plus trei sute lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că apelantul reclamant invoacă în sprijinul acțiunii sale cartea de judecată No. 362/909 pronunțată de judele ocolului rural Piatra-Neamț și investită cu formula executorie No. 362/909, convențiunea din 11 August 1908, transcrisă de Tribunalul Bacău, sub No. 4179, din 29 Noembrie 1909, intervenită între societatea Austro-Română și intimatul O. Guttentag, ambele acte depuse de apelant la prima instanță și aflate la dosar, cum și interogatorul luat apelantului la judecătorie;

Având în vedere că din menționată carte de judecată rezultă că ea este dată asupra acțiunii introdusă în Iulie 1908 de către I. Weinrauch, contra societății Austro-Române și că prin ea numita societate a fost obligată să plătească lui Weinrauch suma de 3000 lei ce-i datoră în baza unor polițe protestate;

Că din actul cu data de 11 August 1908, încheiat peste o lună dela introducerea acțiunii lui Weinrauch, contra societății Austro-Române, cum și din desbaterile urmate în instanță, se constată că această societate a cedat intimatului Otto Guttentag, activul ei compus din lemnării fasonate și

nefasonate, unelte, mașini, etc., aflat în pădurea «Slănicul Moldovei» cu condiție ca dănsul să plătească pe toți creditorii zisei societății, prevăzuți în lista semnată de ambele părți și atașată la act, rezultați din operațiunile ce societatea a făcut în vederea și pe timpul exploatarei pădurii «Slănicul Moldovei» și că, la rândul său, Otto Guttentag, care la data facerii actului avea lăsat în exploatare zisa pădure, s'a obligat, prin același act, ca, în locul societății Austro-Română, să devie debitor direct al creditorilor ei, indicați în menționata listă, între cari figurează și apelantul Iosef Weinrauch cu 3000 lei, plătindu-le până la 1 Octombrie 1908 sumele datorate de societate; că, în fine, din interogatoriu luat apelantului la prima instanță, după cererea intimatului, reese că, nu mult timp după încheierea convenției din 11 August 1908, cam pe la sfârșitul aceluiași an, apelantul Weinrauch, aflând de copriusul acestei convențiuni, s'a adresat lui Otto Guttentag ca să-i plătească suma de 3000 lei, ce avea de luat dela societatea Austro-Română, — că în acel timp, numitul apelant, în puterea convenției încheiate cu zisa societate, a dat 1000 lei lui Weinrauch, cu condiție că, dacă până într'un anumit timp fixat de părți nu-i va achita și restul de 2000 lei, atunci suma de 1000 lei primită, să fie reținută de Weinrauch pentru dobanzi, cheltuieli și daune, iar Guttentag să-i plătească din nou 1000 lei plus restul de 2000 lei, — și că Guttentag, neținându-se de cuvânt, n'a dat lui Weinrauch suma de 2000 lei la termenul stipulat, din care cauză acesta din urmă, pe baza convenției dintre el și Guttentag, și-a apropiat suma de 1000 lei primită și la 14 Mai 1910 a intentat acțiunea asupra căreia s'a dat cartea de judecată atacaată cu apelul de față;

Având în vedere că intimatul Otto Guttentag, recunoaște că apelantul Weinrauch este creditorul societății Austro-Română cu suma de 3000 lei și că numitul creditor figurează pe lista atașată la convenția din 11 August 1908, încheiată între el și zisa societate, însă, în combaterea acțiunii reclamantului apelant, susține că aceasta nu poate să se prevalaze de menționata convenție, pentru că n'a luat parte la dânsa, fiind pentru el «res inter alios acta» și că convenția din 11 August 1908, a fost desființată în urma modificărilor ce i s'au adus prin transacția posteroară, autentificată de Tribunalul Ilfov, secția Notariat, sub No. 3074/909, pe care o prezintă în instanță;

Că, la rândul său, apelantul Iosef Weinrauch opune că lipsa de raport juridic nu se mai poate releva azi în apel, de oarece Guttentag la prima instanță s'a apărât în fond, prin interogatoriu ce i l-a pus, cu care a voit să dovedească că suma e plătită — și că, în afară de aceasta, raportul juridic între el și intimat există, sau indirect, în sensul art. 974 c. civ. pe baza ceziunii de activ' făcută prin actul din 11 August 1908, de societatea Austro-Română, intimatului Otto Guttentag și a obligațiunii acestuia — în schimb — de a achita anumiți creditori ai zisei societăți, între cari figurează și apelantul, sau direct, în virtutea novațiunii prin schimbarea debitorului, ce rezultă din același act;

Având în vedere că, în primul loc, trebuie să vedem dacă convenția din 11 August 1908 e sau nu desființată și dacă azi în apel intimatul Guttentag, poate ori nu invoca lipsa de raport juridic dintre el și apelant;

Considerând că transacția autentificată de Tribunalul Ilfov, secția Notariat, sub No. 3074/909, nu numai că nu desființează sau modifică convenția din 11 August 1908, intervenită între societatea Austro-Română și intimatul Otto Guttentag, dar nici măcar nu pomeneste de dânsa și apoi această transacție nu e încheiată între părțile care au luat parte la convenția din 11 August 1908, ci între Otto Guttentag și un oarecare Naum V. Sotiriu, personal, iar nu în calitate de reprezentant sau mandatat al zisei societăți și e privitoare la stingerea unor procese dintre ei;

Considerând că, după art. 108-111 bis pr. civ., numai excepțiunile trebuiesc propuse în «limine litis», adică înainte de orice apărare asupra fondului și că ele nu se pot invoca în apel decât numai dacă au fost invocate înaintea judecătorilor de la prima instanță și au fost respinse, pe când apărărilor de fond, finiturile de nevaloare și acele de neprimire, se pot opune în orice stare a procesului și pentru prima oară în apel (art. 327 pr. civ.);

Că, în speță, lipsa de existență a raportului juridic dintre

părțile în proces, fiind o apărare de fond, evident că, conform art. 327 pr. civ., intimatul o poate propune în ori-ce stare a procesului și pentru prima oară azi în apel, — ca un nou mijloc de apărare, — cu toate că la prima instanță nu l'a invocat, ci a propus altele, între care unul bazat pe interogatoriu făcut apelantului;

Că, prin urmare, convenția din 11 August 1908 nefiind desființată sau cel puțin modificată și lipsa de raport juridic putând a fi propusă azi în apel — ca un nou mijloc de apărare, — urmează acum să examinăm dacă raportul juridic dintre părțile în primă există indirect, în sensul art. 974 c. civ., pe baza ceziunii, sau direct, în virtutea novațiunii prin schimbarea debitorului, invocate de apelant;

Că, în ce privește ceziunea, apelantul Iosef Weinrauch susține că prin convenția din August 1908, societatea Austro-Română, cedând intimatului Otto Guttentag, activul ei de lemării, aflat în «Slănicul Moldovei» și numitul intimat primindu-l s'a obligat a plăti anumiți creditori ai zisei societăți, între cari figurează și apelantul, prin aceasta el (apelantul), ca creditor al societății cedente, e în drept a cere dela ceziionarul Guttentag — debitor al societății — plata sumei ce reclamă, prin acțiunea oblică prevăzută de art. 974 c. civ.;

Considerând că, după art. 974 c. civ., creditorii pot în numele și locul debitorilor lor, să exercite toate drepturile și acțiunile lor, afară de acele care sunt exclusiv personale, cu condiție ca creditorii să aibă un interes serios și legitim, creanța lor să fie exigibilă, debitorii să refuze sau să neglijeze de a exercita ei însăși drepturile și acțiunile lor și în fine ca debitorii să fie puși în cauză;

Că, în speță, din termenii în care e redactată cererea introductivă de instanță a apelantului Weinrauch și din concluziunile puse de el în instanță asupra acestei cereri, rezultă clar că printr'ansa, apelantul nu lucrează în numele și locul debitorului societăți Austro-Română, nu exercită un drept sau o acțiune a ei, nu specifică ce anum drept sau acțiune a societății exercită, spre a se vedea dacă, la rândul ei, dânsa le are ori nu în puterea convenției din 11 August 1908 și nici nu pune în cauză pe zisa societate, ci numitul apelant lucrează în numele său personal și reclamă un drept propriu al său;

Că, ast-fel fiind, acțiunea ce apelantul Weinrauch exercită în contra intimatului Otto Guttentag nu e o acțiune oblică, deoarece nu intrunește condițiunile indispensabile unei atari acțiuni, ci e o acțiune directă și personală.

Că, în ce privește novațiunea apelantul susține că, prin convenția din 11 August 1908, intimatul Otto Guttentag substituindu-se debitorului societăți Austro-Română și declarațiunea sa de acceptare acestui nou debitor rezultând din reclamațiunea intentată în contra lui, prin aceasta s'a operat novațiunea prin schimbarea debitorului, conform art. 1128 al 2 c. civ. și astfel s'a creat un raport juridic direct între apelant și noul debitor Otto Guttentag;

Considerând că novațiunea prin schimbarea debitorului are loc în două moduri: 1) prin expromisiune, adică când un terțiu, în mod spontan, prezintându-se singur creditorului, se obligă către el în locul primului debitor, fără consimțământul acestuia și creditorul îl acceptă descărând pe cel vechi (art. 1128 al 2 comb. cu art. 1130 c. civ.) și 2) prin delegație, în caz când vechiul debitor, în scop de a plăti pe creditorul său, invită pe acesta să accepte ca debitor o a treia persoană, care consimte să se oblighe către el, în locul debitorului primitiv, pe care creditorul îl descarcă (art. 1132 c. civ.);

Că, din cele zise, rezultă că expromisiunea se indeplinește prin concursul a două persoane: creditorul și noul debitor (expromitentul), iar delegația prin concursul a trei persoane: vechiul debitor (delegantul), noul debitor (delegatul) și creditorul (delegatarul) — și că la ambele feluri de novație prin schimbarea debitorului se cere nu numai ca un nou debitor să se oblighe către creditor în locul vechiului debitor, ci de asemenea ca creditorul să-și exprime intenția de a descărca pe debitorul său primitiv, însă la novațiunea ce are loc pe cale de expromisiune, voința creditorului de a nova, trebuie, conform art. 1130 c. civ., să rezulte evident din act, adică să reiasă în mod clar și neîndoiește din termenii convenției sau din împrejurările cauzei, fie chiar și în mod tacit, pe când la novațiunea pe cale de delegație, declarațiunea de novare din partea creditorului trebuie să fie expresă, conform art. 1132 c. civ. în care caz delegațiunea ia denumirea de

perfectă, căci creditorul primește pe un nou debitor (delegatul) în locul celui vechiu și astfel datoria primitivă fiind stinsă și înlocuită cu alta se produce novație, spre deosebire de delegațiunea imperfectă care există atunci când creditorul (delegatorul) acceptă pe delegatul oferit de delegant, fără însă a descărca pe acest din urmă de datoria sa și prin aceasta novațiunea nu mai poate avea loc, — noul debitor nu ia locul celui vechiu, ci devine coobligatul său, creditorul având în viitor în loc de unul, doi debitori cari nu sunt solidari și nici fidejursorul unul altuia, ci ambii sunt debitori principali, fiecare din ei putând fi urmărit pentru întreaga datorie și creditorul având în contra lor două acțiuni directe, personale și independente una de alta;

Considerând că, în speța, nu există novație prin schimbarea debitorului pe cale de expromisiune sau pe cale de delegație perfectă;

Că, într'adevăr, cu nimic nu se dovedește că intimatul Otto Guttentag, în mod spontan și fără consimțământul societății Austro-Română, ar fi convenit cu creditorul ei — apelantul Josef Weinrauch — ca să-i plătească banii ce acesta avea de luat dela zisa societate și, la rândul său, apelantul să fi descărcat, chiar în mod tacit, pe societate, — cum nici că societatea Austro-Română ar fi propus creditorului său Josef Weinrauch de a accepta ca debitor, în locul ei, pe intimatul Otto Guttentag, care obligându-se către Weinrauch, acesta să-l fi primit descărcând în mod expres pe societate;

Că actul din 11 August 1908, intervenit între societatea Austro-Română și intimatul Otto Guttentag și produs de apelantul Weinrauch în sprijinul acțiunii sale, deși cuprinde obligațiun-a din partea lui Guttentag de a plăti creditorii zisei societăți din lista atașată la act, între cari se află și apelantul Josef Weinrauch, totuși el (acest act) e departe de a conține o novație prin expromisiune sau prin delegație perfectă, de oarece îi lipsește condițiunile de constituirea unor asemenea operațiuni și mai ales cea principală, adică cooperarea sau aderarea mai în urmă a creditorului Weinrauch la act, de așa natură încât să descărce în mod tacit ori expres pe societatea Austro-Română — și știut este că expromisiunea, la care trebuie să concure creditorul și noul debitor, cum și delegația perfectă, care presupune concursul delegantului, delegatului și delegatarului, cer nu numai ca un nou debitor să se oblighe către creditor în locul vechiului debitor, ci de asemenea ca creditorul să-și exprime intențiunea de a descărca pe debitorul său primitiv, conform art. 1130 c. civ., în caz de expromisiune — și conform art. 1132 c. civ., în caz de delegație perfectă, ceea ce însă în cauză n'a existat;

Că, din faptul creditorului Josef Weinrauch de a se fi adresat, după încheierea actului din 11 August 1908, lui Otto Guttentag și acesta, în locul debitorilor societății Austro-Română, i-a plătit 1000 lei, din datoria de 3000 lei, din simpla prelungire a termenului de plată acordată de Weinrauch lui Guttentag pentru restul de 2000 lei cum și din acțiunea în justiție intentată de către Weinrauch în contra lui Guttentag reclamând executarea stipulațiunii făcută de acesta în profitul său, nu rezultă intențiunea creditorului Weinrauch de a nova, renunțând la vechea creanță prin descărcarea debitorilor societății Austro-Română, ci denotă din partea nuntului creditor numai o simplă acceptare a stipulațiunii făcute în profitul lui de Otto Guttentag, fără însă să descărce pe zisa societate ei, din contră, de a o avea alături de noul debitor Guttentag;

Că dar, raportul juridic indirect, în sensul art. 974 c. civ., neputând să fie invocat în acțiunea de față, de oarece nu se exercită o acțiune obișnă — și raport juridic neexistând între apelant și intimat în virtutea novațiunii prin schimbarea debitorului, rămâne să discutăm dacă totuși între apelant și intimat există un asemenea raport juridic, prin acțiune directă ce se exercită de către apelant, putând astfel ca dânsul să ce prevaleze de convențiua din 11 August 1908, cu toate că n'a luat parte la ea, fiind intervenită între intimatul Otto Guttentag și societatea Austro-Română;

Considerând că art. 973 c. civ., dispune că convențiunile n'au efect decât între părțile contractante și nu pot nici să păgubească nici să profite celor de al treilea, de unde rezultă necontestat că o convențiune este pentru cei cari n'au luat parte la ea «res inter alios acta»;

Că, la această regulă generală, găsim excepții — că un

contract poate să profite celor de al treilea — în cazurile prevăzute de art. 1121 c. fr., care prevede că stipulația pentru altul este validă când ea este condițiunea unei stipulațiunii ce se face pentru sine însuși sau a unei donațiuni făcută altuia, putând a se stipula în același timp pentru sine însuși și pentru altul și fiind de ajuns să existe un interes personal pentru stipulant, fie chiar moral;

Că, în afară de cazurile indicate de art. 1121 c. fr., grație unei largi interpretări dată azi acestui articol, stipulația pentru altul mai e valabilă dacă ea este condițiunea dării unui lucru sau a unei sume de bani pe care stipulantul o face prometențului sub un alt titlu decât acel de donațiune, dacă este condițiunea unei simple promisiuni făcute de inuși stipulantul prometențului și dacă se adaugă o clauză penală la stipulație, cu un cuvânt contractul pentru altul este valabil în orice ipoteză, când prin aplicarea art. 1121 c. fr., când prin asimilarea cu ipotezele prevăzute de acest ext când, în fine, prin mijlocul stipulațiunii penale, destul numai ca stipulația pentru altul să fie sarcina sau condițiunea unei convențiunii principale, care să-i serve de bază sau suport, legea neadmițând deci validitatea stipulației pentru altul în stare izolată, când unicul ei obiect este numai interesul terțiului;

Că stipulațiunile pentru altul, în condițiunile de mai sus, fiind valabile dau drept stipulantului, în caz de neexecutarea stipulațiunii din partea prometențului, să ceară în virtutea art. 1184 c. fr. (1020 și 1021 c. civ. român) rezoluțiunea contractului sau revocarea donațiunii în baza art. 953 c. fr. (825 c. civ. român), — daune pentru repararea prejudiciului ce i-a cauzat prin neexecutare, — dreptul de a cere valoarea dată de el prometențului cu condițiune ca acesta să facă ceva pentru terțiu, — cum și chiar dreptul de a acționa pe prometenț spre a-l constrânge la executarea contractului, însă aceasta numai în caz când stipulantul e personal interesat la execuția stipulației pentru altul, iar terțiului beneficiar, stipulațiunea pentru altul, îi conferă prin ea însăși și imediat — independent de orice acceptare din partea sa — un drept de creanță în contra prometențului care a stipulat în profitul terțiului prin contractul la care el n'a luat parte; că dacă cel de al treilea, pentru a beneficia de stipulația pentru altul, ar trebui s'o accepte mai întâi, evident că în asemenea ipoteză, n'ar mai fi nimic excepțional, convențiunea care ar profita terțiului n'ar fi, după cum prevede art. 973 c. civ., o convențiune de care cel de al treilea ar fi fost străin, ci, din contră, ea ar fi formată prin acceptarea terțiului și la care, prin urmare, el ar fi fost parte;

Că, pentru exercitarea acestui drept, terțiu beneficiar — în scop de a obține executarea stipulației făcute în profitul său, are în contra promitențului o acțiune directă și personală iar nu o acțiune indirectă în virtutea art. 974 c. civ., căci prin stipulație terțiu nu devine creditor al stipulantului ci al promitențului, fără ca prin aceasta terțiu să piardă acțiunea în contra stipulantului dacă era creditor al său înainte de stipulație, dar plata făcută de prometenț îl liberează pe stipulant și apoi terțiu mai are în contra prometențului o acțiune în daune interese dacă nu obține executarea stipulației făcute în profitul său, însă n'are dreptul de a exercita acțiunea în rezoluție care aparține numai stipulantului;

Că, dacă dreptul de creanță al terțiului ia naștere imediat prin efectul contractului la care n'a luat parte, iar nu prin acceptarea stipulației făcute în profitul său, totuși, spre a păstra acest drept, pentru a-l face irevocabil, e necesar ca terțiu să declare că voeste să profite de el, adică să ratifice, fără nici o formă particulară și chiar tacitamente, stipulația făcută în beneficiul său, cu condițiune însă ca această ratificare să fie făcută înainte de revocarea ce stipulantul ar putea face dreptului conferit terțiului;

Considerând că stipulația pentru altul se aseamănă cu delegația imperfectă prevăzută de art. 1132 c. civ., prin aceea că ambele aceste operațiuni au de scop transferarea unei datorii dela un patrimoniu la altul și crearea unei noi obligațiuni, fără a stinge pe cea veche, însă ele prezintă următoarele deosebiri reale: stipulațiunea pentru altul nu este ca delegația, o convenție care are o existență proprie, ci ea nu e decât o operație secundară a unei clauze accesorie contractului încheiat între stipulant și prometenț, — în stipulația pentru altul, creanța terțiului beneficiar ia naștere

imediat și azeiunea dată de el ulterior n'are caracterul unui act creator, ci de conservarea dreptului câștigat, îndepărtând din acel moment orice facultate de revocare, cu totul contrariu de ceiaze găsim în delegația imperfectă, unde nici un rezultat juridic nu poate fi atins fără acceptare din partea creditorului,—delegația imperfectă se întrebuințează mai mult ca un instrument de plată, iar stipulația pentru altul ca un instrument de crearea unui drept;

Că, din punct de vedere al formei, dacă, în doctrină, la delegația imperfectă, obligația în profitul delegatarului este făcută de el cu delegat în urma invitației delegatului, constituind prin aceasta o stipulație precedată de un mandat, conform sistemului român și concurând astfel toate cele trei persoane la această operație, indiferent dacă cooperarea lor la dănsa a fost ori nu simultană, pe când la stipulațiunea pentru altul, obligația în beneficiul terțiului e făcută de stipulant cu promitent, fără știrea celui de al treilea, care devine beneficiarul unui drept la care el nu s'a gândit și la nașterea căruia voința sa n'a luat nici o parte,—în practica modernă însă, se întâmplă adeseori, ca să avem o delegație imperfectă în care stipulația să nu fie făcută de către delegatar ci de însuși delegatul, anume când acesta convinge cu delegatul să plătească, în locul lui, pe delegatar, care, găsiind stipulația săvârșită în profitul său, o acceptă, și astfel operația delegației imperfecte e realizată prin mijlocul stipulației pentru altul, pierzându-și prin aceasta individualitatea ei și deci înglobându-se în teoria generală a stipulației pentru altul, trebuie să-i aplicăm principiile și regulile din art. 1121 c. fr.;

Că prin urmare, în privința formei, putem avea delegație imperfectă după vechia formă conform sistemului roman, în care caz, acțiunea directă și personală a delegatarului nu ia naștere decât din momentul acceptării făcute de el, care e posterioară invitației formulată de delegat, cum și delegație imperfectă, după forma modernă, pe cale de stipulație pentru altul, în care caz acțiunea directă și personală a delegatarului ia naștere imediat și e independentă de orice acceptare din partea acestuia, bine înțeles că dacă din punctul de vedere al formei moderne, delegația imperfectă se aseamănă cu stipulația pentru altul, totuși pentru a ști dacă avem de a face cu o delegație imperfectă conținută într-o stipulație pentru altul, iar nu cu o stipulație pentru altul propriu zisă, ne vom referi la deosebiri ce am semnalat că există în fond între aceste două operațiuni;

Că aceste zise și intrucât toate regulele privitoare la stipulația pentru altul ce rezultă din art. 1121 c. fr., eliminat de legiuitorul nostru, se aplică și la noi în baza principiilor generale, să examinăm dacă, în speță, convenția din 11 August 1908, încheiată între societatea Austro-Română și intimatul Otto Guttentag, conține o delegație imperfectă după forma romană sau după forma modernă, ori o stipulație pentru altul propriu zisă;

Considerând că această convenție e departe de a coprinde o delegație imperfectă după forma romană, de oarece din ea nu se constată că Societatea Austro-Română ar fi invitat pe creditorul său Iosef Weinrauch sau pe ceilalți creditori de pe lista atașată la act, să accepte ca debitor în locul ei pe Otto Guttentag, cum nici că acceptarea posterioară a lui Weinrauch, dată stipulației făcute în profitul său de către Otto Guttentag, ar fi avut loc în urma aceleiași invitațiuni, cu alte cuvinte obligația intimatului Otto Guttentag pentru a plăti anușii creditori ai societății, nu s'a făcut de dănsii și deci și de către Iosef Weinrauch cu Otto Guttentag, după invitația Societății Austro-Române, sau mai bine zise această obligațiune n'a fost precedată de un mandat, conform sistemului român, neconcurând la act toate cele trei persoane ce neapărat se cere a lua parte la asemenea delogație;

Că, dacă din convenția cu data de 11 August 1908 nu rezultă o delegație imperfectă după sistemul roman, ea însă conține o stipulație pentru altul propriu zisă în sensul articolului 1121 c. fr., atât din punct de vedere al formei cât și al fondului;

Că în privința formei, se constată că la convenția din 11 August 1908 a concurat Societatea Austro-Română, ca stipulantă și intimatul Otto Guttentag, ca promitent, și deci obligația acestuia din urmă, pentru a plăti creditorii zisei societăți, între care se află și apelantul, s'a făcut de către societate cu nimitul promitent, fără știrea și voința apelan-

tului Iosef Weinrauch sau a celorlalți creditori în profitul cărorora s'a făcut asemenea obligație, prin urmare găsim aci toate condițiunile de formă ce am văzut că se cer la stipulația pentru altul guvernată de art. 1121 din c. fr.;

Că, în ce privește fondul, în primul loc, obligația intimatului Otto Guttentag făcută în profitul apelantului și a celorlalți creditori ai Societății Austro-Române, pentru a le plăti sumele de bani datorate de această societate, este condițiunea ceziune de activ compus din lemării făcută nimitului intimat de către societatea stipulantă, deci aci avem cazul în care o persoană dă altă dănie a lucrul sau o sumă de bani, sub alt titlu decât acel de donațiune, stipulează dela dănsa în profitul unui terțiu, caz ce am citat și arătat că e asimilat cu ipotezele prevăzute de art. 1121 c. fr., grație largiei interpretării, dată azi acestui articol, iar în al doilea loc, obligația promitentului Otto Guttentag prezintă interes, atât pentru creditorii indicați în lista atașată la convenția din 11 August 1908, de oarece, în privința lor, tinde la încasarea sumelor de bani ce li se datoresc de Societatea Austro-Română, cât și pentru această societate, intrucât, în privința ei, tinde la atingerea datorilor care există în sarcina sa față de acei creditori, între cari figurează și apelantul,—și din dublul interes ce prezintă angajamentul contractat de Otto Guttentag, rezultă că acest angajament a avut de scop plata creditorilor societății Austro-Române, scop ce-l găsim mai mult în delegația imperfectă astfel că, din acest punct de vedere, putem zice că în cauză e o asemenea delegație, bine înțeles însă realizată pe calea unei stipulațiuni pentru altul;

Că, prin urmare, obligația contractată de intimatul Otto Guttentag prin convenția din 11 August 1908, indiferent dacă constituie o delegație imperfectă realizată pe calea unei stipulațiuni pentru altul, sau o stipulație pentru altul propriu zisă ea e valabilă de oarece întrunește condițiile de formă și de fond expuse mai sus și în consecință, conform principiilor stipulațiilor pentru altul din art. 1121 c. fr., conferă creditorilor Societății Austro-Române—prevăzută în lista anexată la menționată convenție—între care se află și apelantul Iosef Weinrauch, un drept de creanță în contra promitentului Otto Guttentag, drept care a luat naștere imediat prin însași convenția din 11 August 1908, la care creditorii n'au luat parte,—și pentru exercițiul căruia—în scop de a obține executarea angajamentului contractat de Otto Guttentag, au, în contra lui o acțiune directă și personală intrucât, prin ael angajament, ei au devenit creditorii promitentului Guttentag, fără însă ca prin aceasta să piardă acțiunea în contra stipulanței societății Austro-Române, care era debitoarea lor înainte stipulației din convenția dela 11 August 1908;

Considerând, în ce privește pe apelantul Iosef Weinrauch, că el aflând de angajamentul contractat de Otto Guttentag, prin sus menționată convenție și-a și manifestat intenția de a profita de dreptul de creanță dobândit în urma acestui angajament, sau mai bine zis l'a ratificat prin acceptarea stipulației făcute în profitul său, acceptare ce rezultă din faptul apelantului de a se fi adresat, după încheierea actului din 11 August 1908, lui Otto Guttentag și acesta în locul debitoarei societății Austro-Române, i-a plătit 1000 lei din datoria de 3000 lei din prelungirea termenului de plată acordat de Weinrauch lui Guttentag, pentru restul de 2000 lei, cum și din acțiunea de față întentată de către apelant în contra lui Guttentag, reclamând executarea stipulației făcute de acesta în profitul său;

Că, în ce privește pe stipulanta societate Austro-Română, din nimic nu se stabilește că până în prezent, dănsa ar fi revocat sau cel puțin și-ar fi manifestat intenția de a revoca stipulația făcută de ea în profitul apelantului și a celorlalți creditori ai săi—și chiar dacă am admite că tranșacția prezentată de intimat, care de altminterlea n'are nici o legătură cu convenția din 11 August 1908, ar coprinde revocarea sau modificarea zisei convențiuni, totuși această tranșacție nu poate să influențeze între nimic asupra convențiunii, în ce privește pe apelant de oarece tranșacția a fost făcută la 6 Aprilie 1909, adică posterior ratificării dată de apelant stipulației făcute în profitul său, care, precum reese din interogatoriul lui apelantului la prima instanță, după cererea intimatului, a avut loc pe la sfârșitul anului 1908;

Că, intrucât dreptul de creanță al apelantului Weinrauch e irrevocabil prin ratificarea stipulației făcute în profitul său

înainte de orice revocare a ei din partea societății Austro-Română, evident că, în asemenea caz, existând raport juridic între apelant și intimat, cu toate că apelantul n'a luat parte la convenția din 11 August 1908—și deci, putându-se prevala de zisa convenție, apelantul e în drept ca, prin acțiunea directă și personală ce exercită în contra intimatului Otto Guttentag, să ceară executarea angajamentului, contractat de acesta prin arătata convenție, spre a i se plăti suma de 3000 lei, pe care numitul intimat s'a obligat să i-o achite în locul societății Austro-Română, sumă ce se datorește apelantului în baza cărții de judecată No. 362/909, a judelei ocolului Piatra-Neamț, investită cu formula executorie sub acelaș număr, cum și în baza listei ce face parte din convenția dela 11 August 1908 la care se află anexată, fără însă a se scădea suma de 1000 lei dată deja de intimat apelantului și reținută de acesta sub titlu de daune, cheltueli și dobânzi, prin neplata restului de 2000 lei la termenul stipulat de părți, conform convenției dintre ele, ce se dovedește din interogatorul luat apelantului la prima instanță și asupra cărei sumi intimatul n'a făcut nici o obiecțiune;

Că, față de cele zise mai sus, apelul lui Josef Weinrach fiind fondat, câtă a fi primit—și în consecință, admitându-i-se acțiunea, urmează ca intimatul Otto Guttentag să fie obligat a plăti lui Weinrach suma de 3000 lei cum și 50 lei cheltueli de judecată apreciate de Tribunal;

Pentru aceste motive redactate de d-l președinte C. Climescu, Trib. admite apelul, etc.;

(ss) C. Climescu; O. G. Lecca.

Grefier (s) Ilie Lungu.

NOTA.—Răsfoind registrele de hotăriri ale Tribunalului Bacău, am dat de frumoasa sentință de mai sus, la care îmi permit a scrie câteva cuvinte

Primul punct este privitor la deosebirea d'ntre *excepțiuni* și *apărări de fond*. Într'un proces, la acțiunea, la cererea în judecată din partea reclamantului se poate opune de către pîrit o *apărare*. Prin cuvântul *apărare* se înțelege *lato-sensu* diversele mijloace pe care pîritul le poate opune reclamantului în scopul de a rezista acțiunii acestuia, fie bunăoară că neagă pur și simplu dreptul reclamantului, fie că relevă oarecare vicii ale cererii, fie că refuză de a răspunde până după expirarea unui anume termen sau până la îndeplinirea unei anumite formalități, fie că luând la rândul său ofensivă face o cerere reconvențională¹⁾. Aceste mijloace de apărare de diverse naturi și producând efecte diferite sunt enumerate în doctrină în modul următor: 1) *apărări de fond* sau de Drept civil 2) *apărări de formă* sau de Procedură civilă, în care se cuprind *excepțiunile propriu zise* 3) *finiturile de nevaloare* și *finiturile de neprimire* 4) *cererile reconvenționale*²⁾.

Într'un sens mai restâns prin *apărare* se înțelege orice mijloc întrebuițat de pîrit spre a tăgădui în fond dreptul reclamantului. Așa bunăoară pîritul fiind acționat în judecată pentru plata unei sume de bani susține că nu este dator reclamantului, de oarece obligația este nulă pentru lipsă de capacitate, sau pentru lipsă de cauză, sau pentrucă obligațiunea s'a stins prin plată sau prin remiterea datoriei etc. etc. În toate aceste cazuri pîritul atacând însuși fondul dreptului reclamantului invoacă o apărare de fond și dacă reușește dreptul reclamantului este pierdut pentru totdeauna³⁾. Despre apărările de fond se ocupă în special Dreptul civil.

Acelaș lucru și cu *excepțiunile*. Într'un sens larg se înțelege prin o atare expresie orice mijloc de apărare din partea pîritului, definiție pe care am mai dat-o și pentru *apărările de fond*. Cuvântul *excepțiune* în înțelesul larg de *mijloc de apărare în fond* îl întâlnim în diferite texte ale Codului nostru civil, bunăoară în art.

1047, 1210 etc. luate din Codul Napoleon (art. 1208, 1360 etc.). Într'un sens mai restrâns, însă exact, se înțelege prin *excepțiune* orice mijloc de procedură, care fără să atingă fondul procesului, împiedică judecata sau tînde la amânarea ei. Bunăoară pîritul invoacă nulitatea citației, sau cere declinarea competiției sau chemarea unui garant etc. etc. În toate aceste cazuri pîritul nu discută fondul dreptului reclamantului, ci caută să amâne procesul, bunăoară spre a se trimite procesul în judecata unei alte instanțe, sau pentru îndeplinirea unor anumite forme etc.⁴⁾.

Distincțiunea între *excepțiuni* și *apărări de fond* prezintă importanță din mai multe puncte de vedere și anume: 1) dacă pîritul reușește în *apărarea* sa, reclamantul pierde procesul fără a-l mai putea reînființa vreodată, căci riscă să i se opună autoritatea lucrului judecat, presupunând bineînțeles că cea de a doua a sa cerere ar întruni toate elementele indicate de art. 1201 Cod. civil; din contra dacă pîritul reușește în *excepțiunea* sa, reclamantul nu pierde dreptul său, fondul procesului nefiind atins, ci este obligat fie de a intenta o nouă acțiune, fie de a suspenda pentru un moment cursul reclamației sale inițiale; 2) *apărările* pot fi opuse în orice stare a procesului, însă mai înainte de concludiunile Ministerului Public (în cazurile în care asemenea concludiuni sunt necesare), sau mai înainte de închiderea debaterilor (în cazurile în care concludiunile Ministerului Public nu sunt necesare); *excepțiunile* din contra trebuie invocate, sub pedeapsă de a nu mai putea fi făcute în seamă, în *limine litis*, adică mai înainte de orice dezbateri asupra fondului (art. 108 și 111 Proc. civilă); există însă o derogare (art. 1.9 Proc. civilă) în cece privește excepția de incompetență *ratione materiae*, care fiind de ordine publică se poate ridica în orice stare a procesului și chiar înaintea Curții de casație, precum și din oficiu⁵⁾; 3) *apărările* pot fi invocate pentru prima oară în apel, ceace nu se poate face cu *excepțiunile*, afară de cazul în care acestea de pe urmă au fost respinse⁶⁾, sau de cazul în care hotărîrea primei instanțe fiind dată în lipsa pîritului, care nu s'a apărât în fond și care în urmă făcând apel invoacă înaintea acestei de pe urmă instanțe în *limine litis* vre-o excepție oarecare.

De altfel în limbajul uzual se întrebuițează ambele expresii atât în materie de fond, cât și în materie de formă, spunându-se *apărări de fond* sau de *Drept civil* și *apărări de formă* sau de *Procedură civilă*, precum și *excepțiuni de fond* sau de *Drept civil* și *excepțiuni de formă* sau de *Procedură civilă*. În codul nostru de Procedură civilă mai înainte de modificările ce i s'au adus prin legea din 14 Martie 1900, titlul 6 din cartea II era intitulat «Despre excepțiuni ce se propun înaintea apărării fondului»; în proiectul de lege din 1900 se schimbase titlatura în modul următor: «apărările ce se propun înaintea cercetării fondului». Cu ocaziunea votării proiectului, în urma discuțiunii ce a avut loc la Senat s'a revenit asupra titlurii din proiect, astfel că actualmente capitolul 6 din cartea II este intitulat: «excepțiunile ce se propun înaintea cercetării fondului». Cu ocaziunea discuției ce a fost în Senat relativ la

¹⁾ I. G. Săndulescu-Nănoaianu, *Explicațiunea Codului de Procedură civilă*, ed. II, pag. 259. — Gh. Gh. Tocilescu, op. cit., pag. 122 și urm.

²⁾ În unui autori se mai indică încă o derogare și anume în cece privește excepția *comunicării de acte*, care neputându-se invoca decât atunci când partea adversă se servește de acele acte, urmează că o atare excepție se poate ridica chiar după ce au început debaterile asupra fondului procesului (*Garsonnet* op. cit., pag. 655).

³⁾ Gh. Gh. Tocilescu op. cit., pag. 127 și urm. — *Garsonnet* op. cit., pag. 65¹⁾ și urm.

¹⁾ *Garsonnet. Traité de Procédure*, I, ed. II, pag. 650.

²⁾ Gh. Gh. Tocilescu, *Curs de Procedură civilă*, II, pag. 120.

³⁾ Gh. Gh. Tocilescu, op. cit., pag. 121.

chestiunea de mai sus, autorul proiectului, d-l Ministru al Justiției C. Gh. Disescu a spus că «rămâne bine lămurit că o excepțiune e o apărare înaintea fondului?».

Am amintit mai sus despre *finiturile de nevaloare* precum și despre *finiturile de neprimire*. În Franța, vechii autori precum și ordonanța din 1667 se serveau de aceste expresiuni sub denumirea de *fins de non valoir* și *fins de non recevoir*⁷⁾. Codul francez de Procedură civilă din 1806, precum și Codul nostru nu întrebunțează expresiunile de mai sus, de care totuși se uzează în practică și servesc spre a desemna anumite mijloace, care se deosebesc atât de *apărări* cât și de *excepțiuni*.

Prin *cuvinte de nevaloare* înțelegem acele mijloace care fără a compromite existența dreptului reclamantului fac ca acțiunea acestuia să fie neregulată, precum: lipsa de calitate, lipsa de interes, lipsa de mandat, incapacitatea, prematuritatea cererii, perimarea instanței, tardivitatea etc. etc. Un caracter comun tuturor *finiturilor de nevaloare* este că nu pun în discuție fondul procesului, așa că din acest punct de vedere se aseamănă cu excepțiunile propriu zise și diferă de *apărările de fond*. Sunt însă puncte care fac ca *finiturile de nevaloare* să difere între ele; astfel unele, precum lipsa de calitate sau tardivitatea apelului pun un obstacol perpetuu acțiunii pe când altele nu pun decât un obstacol temporar, pe care reclamantul are posibilitatea de a-l îndepărta; bunăoară dacă este incapabil va trebui să obțină autorizația necesară, sau dacă acțiunea a fost introdusă mai înainte de termen va trebui să aștepte sosirea termenului. Oricum ar fi însă, dacă pîritul a reușit în finele de nevaloare acțiunea reclamantului va fi respinsă în forma sa actuală, ca și cum ar fi fost vorba de o adevărată apărare de fond, rămânând ca reclamantul dacă va găsi cu cale să formeze o nouă cerere, în cazul în care precum am văzut mai sus, *finitul de nevaloare* ridicat de către pîrit nu a pus un obstacol perpetuu acțiunii. Rezultă deci că *finiturile de nevaloare* se aseamănă atât cu *apărările de fond* cât și cu *excepțiile*, dar în același timp diferă atât de unele cât și de altele⁸⁾.

În ceea ce privește *cuvintele* sau *finiturile de neprimire*, ele sunt niște adevărate mijloace de fond, adică *apărări stricto sensu*, cărora urmează a li se aplica regulile privitoare la acestea⁹⁾. Bunăoară când se susține că acțiunea este prescrisă, sau că asupra obiectului acțiunii există o tranzație, sau când se invoacă autoritatea lucrului judecat etc. etc. Aceste *cuvinte de neprimire* erau cunoscute în vechiul Drept francez sub denumirea de *excepțiuni peremptorii de fond*¹⁰⁾. În Codul nostru de Procedură civilă anterior modificărilor suferite la 1900 se vorbea în art. 331 despre *excepțiuni peremptorii*. Prin legea dela 1900 acest text de lege a fost abrogat.

Și acum revenind la hotărîrea Tribunalului Bacău, ne întrebăm: lipsa de raport juridic opusă reclamantului apelant de către pîritul intimat constituie o *apărare de fond* precum o califică Tribunalul, sau un *fine de nevaloare*? În speță pîritul fără a contesta existența dreptului reclamantului a susținut că acesta nu poate

intenta acțiunea, *non vales agere*, nefiind nici un raport juridic între dânsul, pîrit, și între reclamant. Pîritul Guttentag nu a contestat cum că reclamantul Weirauch nu ar avea de luat suma de trei mii lei dela societatea «Austro-Română» și nici nu a contestat că dânsul, pîritul, nu s'ar fi obligat către societate de a plăti acea sumă reclamantului, ci a susținut că nu există nici un raport juridic între el și reclamant, convenția din 11 August 1908, care constată cele de mai sus, fiind față de reclamant *res inter alios acta*. Pîritul deci fără a contesta fondul dreptului reclamantului îl invită pe acesta de a se adresa debitoare sale, adică societății Austro-Română, ceea ce ar putea face să se creadă că mijlocul opus de către pîrit intrunește elementele unui *fine de nevaloare*.

Dar pîritul în opunerea sa a mers și mai departe susținând că convenția din 11 August 1908 a fost desființată în urma modificărilor ce i s'a adus printr-o tranzație posteroară din anul 1909. Am avea deci de a face cu un *fine de neprimire*, care conform principiilor expuse mai sus, e o adevărată apărare de fond, așa că din acest punct de vedere arajungem la calificarea dată de tribunal. Oricare însă din cele trei feluri de calificări de mai sus am da-o lipsei de raport juridic opusă de către pîrit, credem împreună cu tribunalul că un atare mijloc se poate opune în orice stare a procesului și deci și pentru prima oară în apel¹²⁾—, precum de altfel s'a opus și în speță.

Al doilea punct rezolvat prin hotărîrea Tribunalului Bacău este acela relativ la acțiunea prevăzută de art. 974 cod civil, conform căruj text de lege creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului lor afară de acelea care îi sunt exclusiv personale. S'a spus, cu drept cuvânt, că pedoaparte conform art. 1718 și 1719 c. civil toate bunurile unui debitor servind pentru asigurarea comună a creditorilor săi, iar pedeaalt parte printre acele bunuri figurând atât drepturile cât și acțiunile ce aparțin debitorului, e logic ca oridecâteori acesta va refuză sau va neglija de a executa acele drepturi sau acțiuni, care nu i ar fi exclusiv personale, de atitea ori creditorii săi să le poată exercita dânsii, în scopul de a putea fi plătiți din acele bunuri, care cu modul acesta vor rîntăi în patrimoniul debitorului, banuri care poate fără acțiunea de mai sus ar fi fost perdute pentru creditor. Astfel s'a putut spune că art. 974 din codul civil nu ar fi decât un corolar al art. 1710 și 1719 din același cod¹³⁾.

Această acțiune a fost denumită *oblieă* sau *indirectă* sau *subrogatorie*, pentru că prin ea, spune o parte din Doctrină, creditorii nu lucrează în numele lor propriu, ca în acțiunea pauliană (art. 975 cod civil), ci în numele și în locul debitorului lor, în drepturile căruia sunt subrogați, de unde și consecința că cel chemat în judecată poate să opună toate mijloacele și excepțiile pe care le-ar fi putut opune debitorului¹⁴⁾. Ați autori sunt de părere că în acțiunea de mai sus, creditorii lucrează în numele lor propriu¹⁵⁾, iar alții sunt de părere că prin acea acțiune creditorii lucrează atât în numele debitorului, cât și în numele lor propriu, și anume pedoaparte lucrează în numele debitorului prin faptul că creditorii exercită dreptul acestuia, iar pedeaalt parte lucrează în numele lor propriu prin faptul că exercitarea unui atare drept se face de către creditorii în

⁷⁾ A se vedea desbaterile parlamentare reproduse în *Noul Cod de Procedură civilă admnat de V. Alexandrescu, I. N. Cezărescu și Gh. Gh. Mirosescu*.

⁸⁾ *Garsonnet*, op. cit., pag. 659.

⁹⁾ *Toulescu*, op. cit., pag. 129 și urm. A se vedea în acest autor precum și în *Garsonnet* op. cit. pag. 659 și urm. chestiunea de a se ști dacă *cuvintele de nevaloare* trebuiesc supuse regulilor dela *excepțiuni* sau acelora dela *apărări*.

¹⁰⁾ *Garsonnet*, op. cit., pag. 659.

¹¹⁾ *Glasson et Colmet-Daage, Précis de Procédure civile*, I, ed. II, pag. 68.

¹²⁾ *Garsonnet*, op. cit. pag. 630.—*Toiculescu*, op. cit. pag. 131.

¹³⁾ *D. Alexandrescu, Dreptul civil român*, V, pag. 197 și urm.

¹⁴⁾ *Baudry et Barde: Des obligations*, I, ed. 2, pag. 525 și 578 și urm.—*Mou-lon: Répétitions écrites sur le Code civil*, II, ed. II, pag. 641.—*Planiol: Traité du Droit civil*, II, ed. 5, pag. 106 și urm.

¹⁵⁾ *T. Hue, Commentaire du Code civil*, VII, pag. 258 și urm.

propriul lor interes. În acest de pe urmă sistem creditori ar fi niște *procuratores in rem suam*¹⁶⁾.

Ne permitem ca împreună cu Tribunalul Bacău să ne raliem la primul sistem, pe care îl credem mai aproape de spiritul legii, în sensul că creditorii exercitând drepturile și acțiunile debitorului lor lucrează în numele și numai în numele acestuia. E adevărat, precum vom avea ocazia să vedem mai jos, că creditorii în exercitarea unui atare drept nu au nevoie nici de concursul debitorului și nici de vre-o autorizare din partea justiției, ceeace însă nu ne poate cred îndrituiți de a ne îndepărta de punctul fundamental pe care credem că se bazează întreaga chestiune și anume acela că acțiunea de mai sus se exercită în numele și numai în numele debitorului, iar nici de cu-n în numele propriu al creditorilor.

Printre acțiunile pe cari creditorii le pot exercita în numele debitorului lor fiind și aceia privitoare la plata unei sume de bani, urmează a vedea dacă în cazul de mai sus judecat de Tribunalul Bacău, poate sau nu să fie vorba despre acțiune oblică. Dreptul creditorilor de a exercita acțiunea debitorului lor este subordonat la oarecare condițiuni, rezultând, precum cu drept cuvânt s'a spus, din însăși natură unui atare drept și fără ca legiuitorul să le fi prevăzut undeva în mod expres¹⁷⁾. Doctrina și jurisprudența au făcut o enumerare mai mult sau mai puțin controversată a acestor condițiuni. Astfel, s'a spus că acțiunea de mai sus trebuie să prezinte pentru creditor un interes bănesc, născut și actual și să fie vorba de un drept susceptibil de a putea fi cedat și urmărit¹⁸⁾. S'a susținut de unii că în acțiunea de mai sus ar fi nevoie de autorizarea justiției¹⁹⁾; s'a răspuns însă cu drept cuvânt că legea nu cere niciărei o asemenea autorizare, creditorii fiind de drept subrogați în drepturile și acțiunile debitorului lor²⁰⁾. O altă condiție ar fi aceea ca creanța creditorilor să fie exigibilă susținându-se că creditorii a căror termen nu este încă ajuns la scadență sau a căror condițiune încă nu s'a îndeplinit nu pot uză de art. 974 cod civil²¹⁾.

S'a mai spus de asemenea că nu e nevoie ca creanța creditorilor să fie anterioară dreptului pe care ei voese a-l exercita, dat fiind că toate bunurile debitorului, chiar și cele viitoare, formează gajul comun al creditorilor săi²²⁾. O altă condițiune ar fi aceea că debitorul să refuze sau să neglijeze exercitarea drepturilor sale, căci oridecâteori debitorul exercită el însuși atare drepturi, creditorii nu mai au interes de a le exercita și dănsii, ci cel mult să intervină în instanță spre a preveni orice fraudă s'ar putea face în dauna lor²³⁾. Nu e însă nevoie ca debitorul să fie pus în întârziere spre a și exercita dreptul său, simpla neglijență sau refuz fiind suficiente spre a da loc la aplicarea art. 974 mai sus menționat²⁴⁾. O altă condițiune ar fi aceea că acțiunea creditorilor să fie bazată pe un interes serios și legitim, urmând a fi respinsă oridecâteori va fi prematură sau inutilă sau frustratorie²⁵⁾.

Asupra tuturor condițiilor de mai sus suntem de acord cu Tribunalul. Diferim însă în ceea ce privește chestiunea de a se ști dacă în acțiunea de mai sus punerea în cauză a debitorului este obligatorie. Tribunalul se pronunță în sens afirmativ. Ne permitem a fi de părere contrară. E drept că chestiunea este controversată, unii autori împreună cu tribunalul susținând că debitorul trebuie să fie pus în cauză, fie după cererea creditorului reclamant, fie după cererea terțiului părît, fie din propria inițiativă a debitorului, fie în fine de către judecători din oficiu²⁶⁾, alții, de a căror părere ne permitem a fi și noi, susținând contrariul, dat fiind că de niciărei nu rezultă o atare obligațiune²⁷⁾. Toate acestea bineînțeles sub raportul de drept strict, căci în practică debitorul este totdeauna pus în cauză, o atare formalitate fiind de o mare utilitate, ea singură dînd hotărârei autoritate de lucru judecat față de debitor, care, precum am văzut, est titularul dreptului exercitat de către creditor. Chiar dacă creditorul reclamant neglija de a pune în cauză pe debitor, este terțiul părît care are dreptul de a cere o atare punere în cauză²⁸⁾. De altfel, suntem de acord cu tribunalul spre a spune că în speța judecată nu poate fi vorba despre o acțiune oblică.

În ceea ce privește chestiunea de a se ști dacă în speța poate fi vorba de o novațiune prin schimbare de debitor, suntem alături de tribunal spre a răspunde în mod negativ.— *Novațiunea*, spune *Laurent*, citând pe *Pothier*, este substituția unei noi datorii în locul celei vechi, care este stinsă; este deci un mod de stingere a obligațiunii, diferind de plată prin aceea că novațiunea nu stinge datoria decât pentru a o înlocui cu alta²⁹⁾.

După art. 1128 din codul nostru civil, luat din codul Napoleon, există trei feluri de novațiuni și anume: novațiune prin schimbarea datoriei sau a obiectului datorit; 2) novațiune prin schimbarea debitorului; și 3) novațiune prin schimbarea creditorului. Primul fel de novațiune a fost denumită: *obiectivă sau reală*, iar celelalte două au fost denumite: *subiective sau personale*³⁰⁾. Doctrina mai adaugă un al patrulea fel de novațiune: prin *schimbarea cauzei obligației*, în care caz obiectul datorit rămânând același, părțile convin ca acel obiect să fie datorit sub un alt titlu sau sub o altă acuză³¹⁾.

În hotărârea ce adnotăm se arată foarte bine că novațiunea prin schimbarea debitorului poate avea loc în două moduri și anume: fie pe cale de *expromisiune*, fie pe cale de *delegațiune*, explicându-se de cât e tribunalul în ce constă fiecare din aceste două forme și indicându-se în mod complet condițiunile cerute fiecăreia din ele. În cazul unei novațiuni pe cale de *expromisiune* e suficient 1) ca un nou debitor (expromitentul) să se angajeze față de creditor în scopul de a libera pe vechiul debitor și 2) ca aceasta substituție să fie acceptată de către creditor. Nu e nevoie de intervenția vechiului debitor (art. 1131 cod civil), expromisiunea putând avea loc chiar și contra voinței acestuia, ȳchea datorie stingându-se în mod definitiv imediat ce creditorul și noul debitor au căzut de acord asupra novațiunii³²⁾.

Legea prin art. 1130 spune că novațiunea nu se prezumă, ci trebuie să rezulte în mod evident din act, ceeace însă nu înseamnă că voința de a novă trebuie numai decât să fie expresă, ci poate fi și tacită. În

¹⁶⁾ Demolombe, *Des contracts*, II, pag. 117 și urm. *Contra*: Huc, op. cit. pag. 260.

¹⁷⁾ Baudry et Barde, op. cit. pag. 565.

¹⁸⁾ D. Alexandresco, op. cit. pag. 204.—Garsonnet, op. cit., pag. 524 și urm.

¹⁹⁾ Aubry et Rau, *Cours de Droit civil français*, IV, ed. IV, pag. 120.—Ase vedeă distincția făcută de acești autori.

²⁰⁾ Planiol op. cit. pag. 106.—I. C. Barozzi: *Reportorium general de jurispr. română*, I, pag. 594, No. 8.

²¹⁾ Demolombe: op. cit. pag. 99 și urm. *Contra*: Murlon, op. cit. pag. 642 nota 2.

²²⁾ D. Alexandresco, op. cit. pag. 213.

²³⁾ Baudry et Barde, op. cit. pag. 566.

²⁴⁾ D. Alexandresco, op. cit. pag. 213.—*Contra*: Demolombe, op. cit. pag. 103 și urm.

²⁵⁾ Dalloz *pér.* 1854, I, pag. 303.

²⁶⁾ Garsonnet, op. cit. pag. 523 și urm.—Demolombe, op. cit. pag. 111.

²⁷⁾ Baudry et Barde, op. cit. pag. 572.

²⁸⁾ Planiol, op. cit. pag. 106.

²⁹⁾ Laurent, *Droit civil français*, 18, ed. III, pag. 260 și urm.

³⁰⁾ Demolombe, op. cit. pag. 162 și urm.

³¹⁾ D. Alexandresco, op. cit. 6, pag. 665—Murlon, op. cit. pag. 767.

³²⁾ Baudry et Barde, op. cit. III, ed. II, pag. 25 și urm.

caz de expromisiune, consimțământul fie expres, fie tacit al creditorului implică descărcarea vechiului debitor și stingerea datoriei acestuia

În cazul unei novațiuni pe cale de delegație, spre deosebire de ceea ce am văzut la expromisiune, inițiativa este luată de către vechiul debitor (*delegantul*), care propune creditorului (*delegatarul*) un alt debitor (*delegatul*) în locul său, rămânând ca creditorul să consimtă declarând în mod expres că descarcă pe vechiul debitor, în care caz datoria acestuia de pe urmă este stinsă. De obicei delegantul este debitorul delegatarului și creditorul delegatului, astfel că prin acest fel de novațiune se stinge pedeoparte datoria pe care delegantul o are față de delegatar, iar pedeață parte datoria delegatului față de delegant, fiind chiar posibil, precum se arată în Doctrină, ca prin operațiunea de mai sus să se stingă și datoria pe care delegatarul ar avea o față de un terțiu, către care s'ar obliga delegatul după propunerea delegatarului. Toate acestea arată rolul economic al delegațiunii, grație căreia se pot face una sau mai multe plăți fără deplasare de numerar³³). Desigur că la o delegațiune va fi nevoie de consimțământul tuturor părților care intervin, fără însă să fie nevoie ca acel consimțământ să fie dat în mod simultan. Fiind vorba de o convențiune, care, ca oricare alta, se formează prin ofertă și acceptațiune, trebuie ca acceptarea să aibă loc mai înainte ca oferta să fi fost retrasă, delegațiunea putând fi retractată atât timp cât toate părțile nu au consimțit, urmând ca în cazul în care vre-una din părți ar fi încetat din viață mai înainte de-a-și fi dat consimțământul, delegațiunea să nu mai poată avea loc³⁴).

Cu privire la consimțământul despre care am vorbit mai sus, s'a pus chestiunea de a se ști dacă în ceea ce privește oferta care se face creditorului delegatar de către delegant, dacă față de art. 1132 Cod. civil trebuie ca o atare ofertă să fie acceptată numai în mod expres. S'a răspuns în mod negativ și cu drept cuvânt, căci una este *novațiunea* și altceva este *delegațiunea*. În adevăr, conform textului de lege mai sus menționat numai în cazul în care delegațiunea urmează să opereze novațiune, numai într'un atare caz trebuie ca creditorul să declare în mod expres că descarcă pe vechiul debitor. Aceasta spre a se putea opera proiectata novațiune. Cât privește însă *delegațiunea*, care, precum vom vedea, nu produce totdeauna novațiune, nu e numai decât nevoie să fie acceptată în mod expres, putând foarte bine să fie acceptată și în mod tacit, legea necerând pentru asemenea cazuri o acceptare expresă, urmând deci a se aplica principiile generale care guvernează materia consimțământului, principii conform cărora consimțământul se dă în mod tacit oricâteori legea nu cere a se da în mod expres. Se schimbă însă chestiunea când e vorba de o *delegație* așa zisă *perfectă*, adică care produce novație, în care caz de sigur că va fi nevoie, conform art. 1132 mai sus notat, de o declarare expresă de descărcare dată de către creditor vechiului debitor, declarare care nu e nevoie să fie făcută numai decât prin scris, putând fi făcută și verbal și nici nu e nevoie de a fi manifestată prin cuvinte sacramentale, fiind suficient ca creditorul delegatar prin cuvinte care să nu dea loc la indoială să facă cunoscut voința sa de a descărca, de a liberă, pe vechiul debitor, adică pe delegant³⁵). Dacă însă în cazul unei delegațiuni creditorul delegatar nu declară în mod expres că descarcă pe vechiul

debitor, într'un atare caz nu mai putem avea o novațiune, ci avem ceea ce se chiamă o *delegație imperfectă*.

Deci avem două feluri de delegațiuni și anume: una care produce novațiune, și care se numește *perfectă*, și alta care nu operă novațiune și care se numește *simplă sau imperfectă*. O atare terminologie nu există în lege, dar distincția între cele două delegațiuni de mai sus rezultă în mod evident din textul art. 1132 Cod. civil, ceea ce și determinat Doctrina modernă de a distinge cele două feluri de delegațiuni. În cazul unei delegațiuni perfecte, creditorul acceptând pe noul debitor și declarând în mod expres că eliberează pe vechiul debitor, datoria cea veche este stinsă și înlocuită prin alta. În cazul însă în care delegațiunea deși este acceptată de către creditor, totuși acesta nu face declarația expresă de mai sus, într'un atare caz avem o delegație imperfectă, în care vechiul debitor nu este eliberat, creditorul păstrând contra acestuia de pe urmă toate drepturile sale, dobândind în același timp un nou debitor, pe delegat. Deci se naște o a doua obligație, care vine de se alipește la cea dintâi, ceea ce după terminologia Dreptului roman ar fi un caz de *adpromissio*³⁶).

Cu privire la raporturile dintre cei doi debitori, legea nu spune nimic, însă Doctrina arată foarte bine că ei nu sunt debitori solidari, de oarece nu s'au angajat în mod solidar și nici legea nu stabilește vre o solidaritate între dânșii; totuși și unul și altul obligându-se pentru întreaga datorie, fiecare din ei va putea fi urmărit pentru tot, cu modul acesta plata putându-se face mai ușor. Vechiul debitor rămâne și dânsul obligat, iar creditorul dobândește două acțiuni independente una de alta, astfel că dacă urmărește pe noul debitor, acesta nu va putea să-l trimită la vechiul debitor și nici să opună beneficiul de discuțiune de oarece delegatul este un debitor principal întocmai ca și delegantul. Dacă creditorul se adresează la vechiul debitor, aceasta nu va putea să-l trimită la delegat sub motiv că dânsul, delegantul, nu este obligat decât atunci când delegatul ar fi insolubil. Dealtfel, ambele obligațiuni având același obiect, urmează că dacă unul din debitori plătește celălalt este eliberat. Rezultă din cele de mai sus că în principiu delegația imperfectă oferă creditorului mai multe avantaje decât fidejusiunea, căci creditorul are la liberă sa alege dreptul de a urmări *in prim rând* fie pe delegat, fie pe delegant, fără ca să i se poată opune beneficiul de discuțiune, exceptându-se bine înțeles cazul vreunei clauze în sens contrar. Precum am văzut mai sus, delegațiunea imperfectă nu poate avea loc fără ca creditorul s'o accepte, nefiind bine înțeles nevoie de o acceptare expresă, fiind suficient ca o atare acceptare să rezulte din împrejurările cauzei³⁷).

Revenind la novațiunea prin schimbarea debitorului, fie pe cale de expromisiune, fie pe cale de delegațiune, se știe că odată cu eliberarea vechiului debitor se stinge și datoria primitivă împreună cu toate excepțiile și garanțiile sale, în sensul că pedeoparte noul debitor nu se mai poate servi de excepțiile pe care le-ar fi putut opune vechiul debitor, iar pedeață parte creditorul nu se mai poate prevala de garanțiile vechii datorii, exceptându-se bine înțeles, asupra acestui de pe urmă punct, cazul vreunei stipulațiuni contrare. O atare construcție juridică nu a fost admisă în Codul civil german, unde nici nu vom găsi vorbindu-se despre novațiune și unde în art. 414 — 419 inclusiv, găsim reglementată

³³) Baudry et Barde, op. cit. III, pag. 51.

³⁴) Laurent, op. cit. pag. 337 și urm. — Hue, op. cit. 8, pag. 157.

³⁵) Laurent, op. cit. pag. 339 — Baudry et Barde op. cit. III, pag. 54 — Aubry et Rau op. cit., pag. 22), nota 42. — D. Alexandresco op. cit., 6, pag. 694.

³⁶) Baudry et Barde, III, pag. 65. — Girard, Manuel de Droit romain, ed. IV, pag. 752.

³⁷) Baudry et Barde, III, pag. 65 și urm. — Laurent, op. cit., pag. 349.

chestiunea *transportului datoriilor* sau *cesiunii datoriilor*, problemă cunoscută în Doctrină și sub denumirea de *sucesiune cu titlu particular la o datorie*³⁸⁾. Cesiunea datoriilor, despre care s'a spus că reprezintă punctul de sosire al evoluției care s'a produs relativ la noțiunea obligației³⁹⁾, este necunoscută în Codul Napoleon, în care încă se continuă tradiția romană asupra naturii obligației. Se știe că la Romani obligațiunea era un raport esențialmente personal, în sensul că nu se putea concepe o obligație decât numai și numai între persoanele care i-au dat naștere, astfel că dacă se schimbă, fie persoana creditorului, fie cea a debitorului, obligațiunea primitivă era stinsă, urmând a se forma o altă nouă cu noul creditor sau cu noul debitor⁴⁰⁾. Față de o astfel de concepție nu se putea admite succesiunea cu titlu particular nici a creanței și nici a datoriei, și dacă mai târziu la Romani nevoile practice au impus cesiunea creanțelor, aceasta s'a făcut prin alte mijloace (prin *procuratio in rem suam*) și fără a se stabili principiul obligației pur personale; cât despre transportul datoriilor de sigur că nu se putea admite așa ceva la Romani. În nici una din legislațiile în care încă se păstrează concepția romană asupra naturii obligației nu vom întâlni admisă cesiunea datoriilor, operațiune care permite unei persoane de a lua locul alteia în calitate de debitor, fără ca vechiul raport de obligație să fie stins; vom întâlni însă în aceste legislații, precum e Codul Napoleon și codul nostru, vechea construcție a novațiunii prin schimbare de debitor, operațiune prin care, precum am văzut, vechea datorie fiind stinsă și încotimă prin alta nouă, se stinge și vechiul raport de obligație⁴¹⁾. E o mare deosebire între între ambele operațiuni, căci pe când la novațiunea prin schimbare debitorului, odată cu stingerea vechi datorii dispar atât excepțiile cât și garanțiile acesteia (afară doar de cazul vreunei stipulațiuni contrarii), la cesiunea datoriilor obligația primitivă subsistă și se menține cu toate excepțiile și garanțiile sale, fapt pentru care i s'a și dat unei atare operațiuni denumirea de *sucesiune cu titlu particular la o datorie*, succesiunea, precum foarte bine s'a spus, presupunând persistența raporturilor juridice originale⁴²⁾. Toate acestea ne arată marea utilitate și importanța pe care o prezintă *transportul datoriilor*.

De astfel s'a spus cu drept cuvânt că dacă în o legislație, precum e în Codul Napoleon și la noi, e admisă cesiunea creanțelor, adică transmiterea cu titlu particular a unei obligațiuni *din punct de vedere activ*, pentru că nu fie admisă și cesiunea datoriilor, adică transmiterea cu titlu particular a obligației *din punct de vedere pasiv*⁴³⁾. Dacă obligația poate să circule, păstrându-și fizionomia sa juridică, sub raportul activ, ca creanță, pentru că nu poată circula, păstrându-și de asemenea fizionomia, și sub raportul pasiv, ca datorie? ⁴⁴⁾. Ambele operațiuni se completează una pe alta

și a admite numai pe una și nu și pe cealaltă, înseamnă, precum spune Planiol, a ne opri la jumătatea drumului. De altfel ambele aceste operațiuni au tendința de a lua locul novațiunii, despre care s'a spus că nu prezintă ca contract juridic nimic caracteristic și că pentru operațiunile pe care le îndeplinește sunt suficiente principiile după care se crează și se stinge o obligație⁴⁵⁾.

Precum am spus mai sus, Codul civil german, îndepărtându-se asupra acestui punct de tradiția romană, a admis și reglementat *cesiunea datoriilor*, în sensul că acela care ia asupra sa datoria altuia se găsește față de creditor în aceeași situație ca și vechiul debitor și în virtutea aceleiași cauze juridice, astfel că nu se contractează o nouă obligație, ci e tot vechea datorie care se transmite noului debitor; cu alte cuvinte vechiul debitor este înlocuit prin un altul, fără însă ca raportul primitiv de obligație să se stingă⁴⁶⁾. O atare cesiune în codul civil german se realizează în două moduri: 1) prin o convențiune între creditor și noul debitor și 2) prin o convențiune între vechiul și noul debitor, unită cu consimțământul creditorului⁴⁷⁾.

În Franța s'a pus chestiunea de a se ști dacă cesiunea datoriilor astfel precum e organizată în Codul civil german, ar putea să existe și sub imperiul Codului Napoleon, dat fiind că în acest de pe urmă cod nu se vorbește despre așa ceva. S'a răspuns în mod afirmativ, pe baza principiului libertății convențiunilor, spunându-se că dacă părțile contractante înțeleg să facă uz de o atare operațiune juridică, urmează că vechea datorie nu se stinge, ci trece asupra cesionarului cu toate excepțiile și garanțiile sale, mai adăugându-se că personalitatea obligației din punct de vedere pasiv numai are rațiune de a fi decedat doar în cazul în care calitățile și aptitudinile debitorului primitiv formează condițiunea însăși a executării obligației⁴⁸⁾. Aceiași chestiune s'a pus și la noi răspunzându-se tot în mod afirmativ⁴⁹⁾.

Și acum să trecem la o altă chestiune pe care o tratează Tribunalul Bacău în hotărârea sa, și anume la acea privitoare la *stipulațiunile pentru altul*. E o chestiune care deși foarte simplă în aparență, a dat totuși loc la multă discuție. Formula din dreptul roman: *alteri stipulari nemo potest* o găsim și în Codul Napoleon, art. 1119, în următoarea cuprindere: «on ne peut, en général, stipuler en son propre nom, que pour soi-même»⁵⁰⁾. La Romani, stipulațiunile pentru altul erau nule în sensul că nu confereau acțiune nici stipulantului și nici terțiului. Bunăoară *Primus* stipulă în numele său propriu, cu *Secundus*, ca acesta să plătească

³⁸⁾ A se vedea recenziia asupra tezei d-lui *Corodeanu* citată la No. 44.

³⁹⁾ *Planiol*, op. cit., pag. 139 și urm.

⁴⁰⁾ *R. de la Grasserie, Code civil allemand annoté* pag. 89 nota I. Pentru celelalte detalii a se vedea *Baudry et Barde*, III, pag. 81 și urm.

⁴¹⁾ *Baudry et Barde*, III, pag. 86 și urm.—*Planiol*, op. cit., pag. 142. A se vedea și *Huc* op. cit. (la No. 38) pag. 323 și urm.

⁴²⁾ A se vedea recenziia asupra tezei d-lui *Corodeanu*, citată la No. 44.

⁴³⁾ O mai găsim și în art. 1128 din codul civil italian. Codul civil german prin art. 328 și urm. recunoaște în mod direct validitatea stipulațiunilor și promisiunilor pentru altul. Asupra chestiunii de a se ști dacă terțiul dobândește imediat un drept direct și irrevocabil, codul german se referă la «aprecierea judecătorului, exceptându-se cazul în care părțile prin o clauză expresă ar reglementa situația lor asupra acestor puncte. De altfel în anumite cazuri prevăzute de art. 330, codul civil german stabilește o presumpție în favoarea dreptului direct al terțiului (A se vedea *R. de la Grasserie* op. cit. pag. 73 nota I.).

³⁸⁾ *Planiol*, op. cit., pag. 138 și urm. *Baudry et Barde*, III, pag. 70 și urm. — *Huc, Traité de la cession et de la transmission des créances* I, pag. 315 și urm. — *Al. Otețeleanu, Revista critică de Drept, legislație și jurispr.* No. 1/913, pag. 76 și urm.

³⁹⁾ *Baudry et Barde* III, pag. 75.

⁴⁰⁾ *Planiol* op. cit., pag. 137 și urm.

⁴¹⁾ *Planiol*, op. cit., pag. 138.

⁴²⁾ *Al. Otețeleanu*, op. cit., pag. 78

⁴³⁾ *Baudry et Barde*, III, pag. 70.

⁴⁴⁾ A se vedea recenziia asupra *Transportului obligațiilor*, teză de Doctorat a d-lui *N. Corodeanu, Revista critică de Drept, legislație și jurispr.* No. 1/913, pag. 89.

lui *Tertius* o sumă de bani. Ei bine, în primele timpuri ale Dreptului roman, când contractele aveau un caracter exclusiv personal, în acele timpuri nu se putea acorda acțiune decât numai aceluia care figură în contract, iar nu și tertului⁵¹⁾. Acest principiu, care la origină s'a aplicat în toată rigoarea sa, a suferit cu timpul o serie de derogări, grație cărora tertul se putea folosi de stipulațiunea pentru altul făcută în folosul său⁵²⁾. Dealtfel în exemplul de mai sus, stipulantul *Primus* nu putea acționa în judecată pe promitentul *Secundus* în cazul în care nu ar fi plătit lui *Tertius* suma stipulată, și nu l putea acționa pentru că nu avea nici un interes bănesc în îndeplinirea promisiunii lui *Secundus*, căci în cazul în care un atare interes ar exista, regula *alteri stipulari nemo potest* nu mai era aplicabilă, urmând ca stipulațiunea să fie obligatorie. Astfel, dacă la stipulațiunea de mai sus se adăuga o clauză penală, în sensul că dacă promitentul nu-și va îndeplini obligația, să plătească lui *Primus* o sumă oarecare de bani într'un atare caz stipulațiunea pentru altul devenea eficace, deoarece clauza penală stimula pe promitent a-și executa obligația, căci în caz contrar *Primus*, care de data aceasta avea un interes bănesc, îl va putea chema în judecată pe *Secundus* spre a cere de la acesta suma indicată în clauza penală. *Si quis stipulatur Titio dari, nihil agit; sed, si addiderit penam, nisi dederis, tot aureos dare spondes, tunc committitur stipulatio*⁵³⁾. Chiar și în afară de existența vre-unei clauze penale, stipulațiunea pentru altul era valabilă dacă în îndeplinirea obligațiunii de către promitent ar fi reșit pentru stipulant vre-un interes personal. *Sed, et si quis stipuletur alii, cum ejus interesset, placuit stipulationem valere*⁵⁴⁾.

Am văzut mai sus că regula *alteri stipulari nemo potest* a trecut în Codul Napoleon, în art. 1119⁵⁵⁾, dar precum spune Planiol: «cette maxime n'est plus qu'une formule morte et vide de sens, et son maintien dans les lois doit être considéré comme un phénomène de survivance historique». La Francezi stipulațiunea pentru altul este valabilă și conferă tertului acțiune în justiție, fie prin aplicarea art. 1121 C. Napoleon, fie prin asimilarea cu ipotezele prevăzute de acel text de lege, fie prin efectul clauzei penale⁵⁶⁾.

Legiuitorul nostru nu a reprodus dispozițiile din Codul Napoleon (art. 1119—1122) privitoare la promisiunile și stipulațiunile pentru alții, și toți sunt, credem, de acord în a aproba o atare măsură, fiind suficiente în această privință principiile generale de Drept⁵⁷⁾, pe baza cărora oricine poate stipula în numele său propriu, pentru altul, interesul stipulantului fiind presupus prin aceea chiar că a stipulat⁵⁸⁾.

Am văzut că art. 119 Cod Napoleon pune principiul că cineva nu poate stipula în numele său propriu, decât pentru sine și nu pentru altul.

Bunăoară, stipulez în numele meu personal, cu *Primus*, ca acesta să dea 100 lei lui *Secundus*. O atare stipulație este inutilă, deoa ecce nici *Secundus* nu se poate

prevală de ea, neexistând un consimțământ din partea sa și fiind față de el *res inter alios acta*, și nici eu ca stipulant nu mă pot prevala, deoarece obligația nu e luată în favoarea mea și nici nu am vre-un interes personal în executarea ei. Deci o atare stipulație nu conferă acțiune în justiție nici stipulantului și nici tertului. Toate acestea bineînțelese sub raportul teoretic și spre a lămuri principiul de mai sus, deoarece din punct de vedere practic rareori s'ar întâmpla ca cineva să stipuleze pentru altul fără să aibă în acea stipulație vre-un interes, fie măcar moral.

După ce prin art. 1119 se pune principiul, vine în urmă art. 1121 prin care derogându-se dela maxima de mai sus se indică două cazuri în care stipulațiunea pentru altul e valabilă, text care glăsuște astfel: «on peut pareillement stipuler au profit d'un tiers, lorsque telle est la condition d'une stipulation que l'on fait pour soi-même ou d'une donation que l'on fait à un autre celui qui a fait cette stipulation, ne peut plus la révoquer si le tiers a déclaré vouloir en profiter». Deci stipulația pentru altul e valabilă când ea este condițiunea unei donațiuni: bunăoară, donez lui *Primus* un imobil sub condițiunea, adică cu sarcina pentru el de a plăti lui *Tertius* (străin de contract) o rentă viajeră de 1000 lei pe an. O asemenea stipulație e valabilă fiind prevăzută de o sancțiune, căci dacă *Primus* nu va executa sarcina ce și-a luat, voi putea pe baza art. 829 C. civil să cer revocarea donațiunii⁵⁹⁾. În al doilea rând, stipulațiunea pentru altul, conform art. 1121 codul Napoleon, e valabilă când ea este condițiunea unei stipulațiuni inserată în favoarea unui tertiu într'un contract cu titlu oneros. Stipulez cu *Primus*, căruia îi vând o casă cu condițiune ca acesta să verse o parte sau întregul preț în mâinile lui *Tertius*, (străin de contract), pe care eu ca stipulant vroesc să l gratific cu suma (sau cu o parte din suma) ce mi se cuvine de la *Primus*.

Dealtfel în cele două cazuri prevăzute de art. 1121, în care există acțiune în justiție atât pentru stipulant, cât și pentru tertiu, promisiunea făcută în favoarea tertului nu e nevoie să prezinte pentru stipulant un interes numai decât pecuniar, precum ar fi bunăoară în cazul în care executarea promisiunii ar avea ca efect stingerea datoriei pe care stipulantul ar avea-o către tertiu beneficiar, ci e suficient și un simplu interes moral, cum se întâmplă în cazul în care stipulațiunea pentru altul constituie o liberalitate făcută tertului de către stipulant⁶⁰⁾. Doctrina și jurisprudența franceză dau o largă interpretare art. 1121 C. Na oleon, recunoscând că o interpretare strict literală ar face imposibile un mare număr de contracte a căror utilitate practică este necontestată; astfel, s'a admis validitatea contractelor de asigurare încheiate în profitul tertilor, deși, precum e drept cuvânt s'a spus, e cert că asemenea contracte nu intră în prevederile textului art. 1121 mai sus menționat⁶¹⁾. De asemenea s'a admis, precum foarte bine se spune în hotărârea Tribunalului Bacău, validitatea stipulațiunii pentru altul, în cazul în care o atare stipulație este condițiunea dărei unui lucru sau a unei sume de bani, pe care stipulantul o face promitentului sub un alt titlu decât acela de donație, precum și în cazul în care stipulațiunea este condițiunea unei simple promisiuni făcute promitentului de către stipulant⁶²⁾. S'u

⁵¹⁾ *Girard* op. cit. pag. 446 și urm.

⁵²⁾ A se vedea diversele atențiuni și excepții de la principiul de mai sus, în *Girard* op. cit. pag. 447 și urm.

⁵³⁾ *Demangeat: Cours de Droit romain*, II, ed. II, pag. 212 și urm.

⁵⁴⁾ *Demangeat* op. cit. pag. 214. — A se vedea în acest autor exemple aduse în această privință de către *Ulpian* și *Justinian*.

⁵⁵⁾ Asupra fazelor intermediare a se vedea *Planiol* op. cit. pag. 408.

⁵⁶⁾ *Planiol* op. cit. pag. 415.

⁵⁷⁾ *D. Alexandrescu*, op. cit., 5, pag. 97 și urm. — *Al. Degrea*, *Scrieri juridice*, I, pag. 263 și urm.

⁵⁸⁾ *Al. Degrea* op. cit. pag. 264.

⁵⁹⁾ *Baudry et Barde*, I, pag. 173 și urm.

⁶⁰⁾ *Baudry et Barde*, I, pag. 178. — *Contra: Demolombe*, op. cit., I, ed. III, pag. 213.

⁶¹⁾ *Planiol*, op. cit., pag. 414.

⁶²⁾ *Planiol*, op. cit., pag. 413 și urm.

admis de asemenea că în afară de cazurile prevăzute de art. 1121 codul Napoleon stipulația pentru altul e valabilă oricândcâte prezintă pentru stipulant un interes apreciabil în bani, idee care nu contrazice art. 1119, deoarece în cazul acestui de pe urmă text de lege ceea ce faceă inutilă stipulațiunea pentru altul eră împrejurarea că acea stipulațiune nu prezintă nici un interes bănesc pentru stipulant, și deci nu conferă nici acțiune în justiție, pe baza căreia să poată reclama prestarea obligațiunei luată de către prometenț (63).

În acest de pe urmă caz nu e suficient pentru validitatea stipulațiunei un simplu interes moral, căci dacă s'ar decide astfel ar urmă ca dispozițiia înscrisă în art. 1119 să nu mai poată avea aplicare (64). Dealtfel doctrina franceză critică dispozițiile legiuitorului, din cauza căroră în stipulațiunea pentru altul, exceptându-se cazurile prevăzute de art. 1121, nu se poate lua în considerare simplul interes moral al stipulantului, căci, spune doctrina, dacă nu ar există în codul Napoleon dispozițiunile pe care le-am văzut, stipulațiia pe care ar face-o cineva în numele său propriu, pentru altul, ar fi totdeauna valabilă, o atare stipulațiune presupunând pentru stipulant un interes oarecare, fie chiar și de afecție, de prietenie, căci e greu de presupus ca cineva să facă o atare stipulațiie fără a avea vre-un fel de interes în executarea ei, interes care posibil să nu fie cunoscut de alții, fără ca prin aceasta să se poate spune că nu există (65).

Doctrina de asemenea mai arată că stipulațiia pentru altul e valabilă oricândcâte ori conține o clauză penală, care nu e altceva decât evaluarea daunelor pe care stipulantul le-ar suferi prin neexecutarea obligațiunei luată de către prometenț față de terțiu. Bunioară, stipulez în numele meu personal, cu *Primus*, ca acesta să dea jos un copac care împiedică vederea vecinului său *Tertius*, adăogând în contract că dacă *Primus* nu-și va execută obligațiia imi va plăti suma de 100 lei; într'un atare caz eu ca stipulant am un interes personal ca prometenț *Primus* să-și execute obligațiia și deci am și o acțiune în justiție contra acestuia de pe urmă pentru cazul în care nu-și va ține angajamentul față de terțiu, urmând într'un atare caz ca prometenț să suporte pedeapsa stipulată prin clauza penală (66).

În cazurile prevăzute de art. 1121 Cod Napoleon am văzut că se conferă acțiune în justiție atât stipulantului, cât și terțiului beneficiar. Asupra acestui punct e discutată în doctrină chestiunea de a se ști în ce anume condițiuni ia naștere dreptul terțiului. Unii susțin că un atare drept ia naștere imediat, prin chiar efectul convențiunei intervenită între stipulant și prometenț și independent de orice acceptare din partea terțiului, acceptare al cărei efect nu e acela de a da naștere dreptului acestuia, ci de a-l pune pe terțiu la adăpost de orice revocare din partea stipulantului (67). În spri-

jinul acestei teorii acceptată și de către Tribunalul Bacău și la care ne permitem a ne ralia și noi, s'au invocat între alte argumente și acelea deduse din art. 1165 Cod Napoleon, care ni se par decisive în cauză (68).

Alții (69), sunt de părere că atât cât stipulațiunea pentru altul nu e acceptată de către terțiu beneficiar, e o simplă propunere, polcitație, o simplă ofertă făcută acestuia, neputând prin ea însăși acordă terțiului vre-un drept sau acțiune în justiție (70). Dealtfel susținătorii acestei de pe urmă păreri se divid atunci când e vorba de a se da o soluție punctului în care fie stipulantul, fie terțiu, fie și unul și altul au încetat din viață mai înainte ca stipulațiunea să fi fost acceptată.

În prima părere, la care ne-am raliat și noi, nece-rându-se vre-o acceptare pentru crearea dreptului terțiului, e cert că moartea fie a acestuia, fie a stipulantului, fiind fapte posteriore nașterii unui atare drept, nu pot influență întru nimic existența sa, un atare drept trecând asupra moștenitorilor terțiului, moștenitori care aderând la stipulațiunea făcută în favoarea autorului lor se pun la adăpost de orice revocare, fie din partea stipulantului, fie din partea moștenitorilor acestuia, în cazul în care dânsul ar fi încetat din viață. În cea de a două părere însă, ia așa zisă *teorie a ofertei*, logic ar fi ca în exemplul de mai sus stipulațiunea să nu poată trece la moștenitorii nici a stipulantului și nici a terțiului, deoarece stipulațiunea ne-fiind acceptată, nu există în această de a două părere nici o legătură între stipulant și terțiu, așa că unul din aceștia încetând din viață, corelațiia nu se mai poate efectua, numai fiind posibil concursul inițial de voințe (71). Ei bine, când o parte din susținătorii teoriei ofertei au observat la ce consecințe se ajunge în aplicarea strictă a unei asemenea teorii, nu s'au mai raliat la acele consecințe, susținând că chiar într'un atare sistem stipulațiunea poate fi acceptată de către terțiu, după încetarea din viață a stipulantului, sau de către succesorii terțiului, după încetarea din viață a acestuia (72). Aceasta, spune *Laurent*, însemnă a adoptă principiul fără de consecințele care decurg din el (73).

În principiu terțiu beneficiar are acțiune numai contra prometențului și nu și contra stipulantului, exceptându-se bineînțeleș cazul vreunei clauze în sens contrar. Totuși e cert că stipulațiunea produce efecte și între stipulant și terțiu beneficiar, efecte rezultând atât din voința părților, cât și din situațiia lor anterioră. Bunioară, dacă terțiu (precum e în speța Tribunalului Bacău), anterior stipulațiiei era creditorul stipulantului, desigur că prestarea obligațiunei de către

(63) *Aubry et Rau*, op. cit., pag. 308 și urm.—*Dalloz*, *pêr.* 1860, I, pag. 26 și urm.
(64) *Baudry et Barde*, I, pag. 179.—A se vedea exemplul citat de acești autori la pagina menționată.
(65) *Baudry et Barde*, op. cit., I, pag. 179 și urm.—*Huc*, op. cit., VII, pag. 67 și urm.

(66) *Laurent* op. cit. 15, ed. III, pag. 630.—*Aubry et Rau* op. cit., pag. 309.—A se vedea însă *Baudry et Barde*, I, pag. 181 și urm. În ceea ce privește obiecțiunea, care s'ar putea face într'un asemenea caz și anume că nulitatea obligațiunei principale (art. 1119 Cod Napoleon) atrage și pe acea clauză penală, a se vedea *Laurent* pagina menționată. Idem *Plantoi* op. cit., pag. 414 nota I.

(67) *Baudry et Barde*, I, pag. 185 și urm.—*Huc*, I, pag. 71 și urm.

(68) Legiuitorul nostru civil nereproducând dispozițiile din Codul Napoleon privitoare la promisiunile și stipulațiunile pentru alții a fost consecvent în a nu reproduce în art. nostru 973 din Codul civil nici partea finală a articolului corespunzător din Codul Napoleon, 1165, a căruia cuprindere e următoarea: «Les conventions n'ont d'effet qu'entre les parties contractantes; elles ne nuisent point au tiers et elles ne lui profitent que dans le cas prévu par l'art. 1121».

(69) A se vedea asupra acestei chestiuni și teoria gestiunei de afaceri expusă în *Plantoi* op. cit., pag. 410 și urm. Idem *Aubry et Rau*, IV, pag. 309. *Al. Degrea* op. cit., pag. 266 și urm.

(70) *Laurent*, 15, pag. 638.—*Demolombe*, I, pag. 234 și urm.—*C. Nacu*, *Dreptul civil român*, II, pag. 449.

(71) *Laurent*, 15, pag. 651 și urm.

(72) *Aubry et Rau* op. cit., pag. 311.—*Demolombe*, I, pag. 239.—*C. Nacu* op. cit., pag. cit.

(73) A se vedea asupra acestui punct *Baudry et Barde*, I, pag. 188 și urm.—*Laurent*, 15, pag. 652.

prometenț va echivala cu o plată și va liberă până la concurența ei pe stipulant față de terțiu ⁷⁴).

În tot cazul părerea care predomină e aceea că acțiunea terțului contra prometențului e directă și personală ⁷⁵).

De altfel legătura juridică dintre terțiu și prometenț se bazează pe *contractul principal* intervenit între acesta de pe urmă și stipulant, contract care servă de suport stipulațiunii pentru altul, care nu poate să existe în stare izolată, adică având ca unic obiect interesul terțului, ci, precum foarte bine se spune în hotărârea Tribunalului, numai ca o condiție, ca o clauză accesorie contractului principal încheiat între stipulant și prometenț ⁷⁶).

În caz de neexecutarea sarcinei sau a condițiunii de către prometenț, terțiu nu poate exercita acțiunea în reziliare sau cea în revocațiune, de oarece aceste acțiuni se referă la existența contractului principal (a căru condiție este stipulațiunea pentru altul), contract principal la care terțiu neliând parte nu are de sigur calitatea de a-i cere reziliarea sau revocarea ⁷⁷).

Atât timp cât terțiu nu ratifică stipulațiunea făcută în favoarea sa, adică atât timp cât nu-și manifestă voința de a profita de stipulațiune, ea se poate revoca. Precum foarte bine se spune în hotărârea Trib. Bacău, adeziunea terțului nu are pentru el caracterul unui act creator, ci acela de conservarea și consolidarea dreptului câștigat, drept pe care acceptarea îl face irevocabil. Ratificarea de altfel poate fi, fie expresă, fie tacită. În principiu dreptul de revocare aparține numai stipulantului, totuși se poate ca prin convenția părților să se decidă și altfel ⁷⁸). Se admite de asemenea în genere că un atare drept se transmite prin succesiune la moștenitorii stipulantului ⁷⁹).

Toate cele de mai sus ne arată cred în deajuns că bine a procedat legiuitorul nostru de nu a mai reprodus dispozițiile din Codul Napoleon privitoare la promisiunile și stipulațiunile pentru alții, fiind suficiente în această privință principiile generale de Drept ⁸⁰).

Vorbind mai sus despre novațiune am spus câteva cuvinte asupra delegațiunii perfecte și imperfecte. Ei bine, în practica modernă s'ar părea că e o tendință de a înlocui delegația imperfectă prin stipulația pentru altul și aceasta în scopul de a acordă terțului beneficiar o acțiune în justiție contra prometențului, fără ca vechiul debitor (stipulantul) să fie eliberat. Acest scop s'ar putea de sigur realiza și prin mijlocul delegațiunii imperfecte, dar am văzut mai sus că pe o atare cale

nu e suficient simplul acord între vechiul debitor (delegantul) și între cel nou (delegatul, ci mai e nevoie de acceptarea creditorului (delegatarul), trebuind deci să intervină un contract și după între acesta, de pe urmă și delegat. Ori, prin forța lucrurilor, un atare contract neputându-se forma decât după ce delegantul a căzut de acord cu delegatul și după ce s'a făcut delegatarului propunere de către delegant, urmează dela sine că e nevoie de o trecere de timp mai mult sau mai puțin îndelungată pentru realizarea scopului de mai sus. Din contra, dacă se recurge la stipulațiunea pentru altul, acțiunea terțului beneficiar (creditorul) contra prometențului (noul debitor) ia naștere, precum am văzut, în momentul chiar în care intervine contractul principal între stipulant (vechiul debitor) și prometenț, contract principal încheiat în folosul terțului, iar acceptarea, ratificarea pe care o va da în urmă terțiu va avea ca efect, precum am spus, nu de a crea dreptul acestuia, ci de a-l consolida și a-l face irevocabil. Cu modul acesta, adică pe calea stipulațiunii pentru altul, scopul de mai sus este atins imediat ⁸¹).

Pe oarece din aceste două căi s'ar realiza scopul mai sus menționat, e cert că va fi nevoie în ambele cazuri de consimțământul delegatarului, cu mențiunea că la delegația imperfectă un atare consimțământ va crea dreptul, pe când la stipulația pentru altul numai cât îl va consolida, îl va face irevocabil.

În sistemul roman al delegației, delegatarul în urma propunerii și invitațiunii delegantului stipulă cu delegatul, fiind deci vorba de o stipulație precedată de un mandat, în practica modernă franceză se întâmplă adeseori, precum am arătat și mai sus, ca stipulațiunea să fie încheiată nu de către delegatar, ci de către delegant, care convine cu delegatul ca acesta să plătească în mâinele delegatarului, iar acesta de pe urmă găsind stipulațiunea făcută în profitul său, nu va avea decât s'o ratifice, s'o accepte ⁸²), cu modul acesta delegațiunea imperfectă realizându-se prin mijlocul stipulațiunii pentru altul, perzându-și individualitatea, precum foarte bine se spune prin hotărârea ce adnotăm, și înglobându-se în teoria generală a stipulațiunii pentru altul. Scopul urmărit și pe care l-am văzut mai sus, fiind atins mai repede prin sistemul preconizat de către practica modernă, decât prin acel roman, doctrina pare a se pronunța pentru primul sistem ca fiind mai avantajos decât cel de al doilea ⁸³).

Tribunalul Bacău prin hotărârea sa după ce mai întâi indică cu amănunțime asemănările și deosebirile dintre delegația imperfectă propriu zisă și stipulațiunea pentru altul, aplică apoi principiile practicii moderne, despre care am vorbit mai sus, arătând în mod foarte lămurit cum în speța judecată e vorba, fie de o delegație imperfectă realizată sub forma unei stipulațiunii pentru altul, fie de o stipulație pentru altul propriu zisă, soluție pe care o credem perfect juridică ⁸⁴).

Aceasta mi-am permis a spune cu privire la frumoasa hotărâre de mai sus, a cărei redactare onorează pe d-l C. Climescu, Președintele Sect. II-a, Tribunalul Bacău.

C. St Bossie
Magistrat

⁷⁴) *Planiol*, II, pag. 424. — *Baudry et Barde*, I, pag. 191.

⁷⁵) *Baudry et Barde*, I, pag. 191. — *Planiol*, II, pag. 422 și urm. *Aubry et Rau*, op. cit., pag. 312. — *Dalloz pér.* 1872, I, pag. 80. *Contra*: *Laurent* 15, pag. 646 și urm. care refuză terțului o acțiune directă, susținând că terțiu nu poate lucra contra prometențului decât în numele stipulantului, adică prin acțiunea indirectă prevăzută de art. 974 Cod. civil (art. 1166 Cod. Napoleon)

⁷⁶) *Planiol* op. cit., pag. 414. — A se vedea exemplul citat în acest autor la aceeași pag., după *Pothier*. — Idem, *Baudry et Barde* I, pag. 193.

⁷⁷) *Baudry et Barde*, I, pag. 196. — *Aubry et Rau*, op. cit., pag. 312. — *Demolombe*, I, pag. 241 și urm. — *Contra*: *Al. Degrea*, op. cit., pag. 273.

⁷⁸) *Planiol*, II, pag. 419.

⁷⁹) *Aubry et Rau*, op. cit., pag. 311. — *Contra*: *Demolombe*, I, pag. 238.

⁸⁰) S'a spus că dispozițiile din Codul Napoleon privitoare la chestiunea de mai sus, sunt mai mult de Doctrină decât de legislație. (*C. Nacu, Comparațiune între Codul civil român și Codul Napoleon*, I, pag. 435).

⁸¹) *Baudry et Barde*, III, pag. 68 și urm.

⁸²) *Planiol*, II, pag. 188.

⁸³) *Planiol*, II, pag. 189.

⁸⁴) A se vedea și speța notată în *Dalloz pér.* 1889, I, pag. 395.